

การรู้สารสนเทศ สำหรับการเรียบเรียงโครงการ Information Literacy for Project Writing

บทวิจารณ์หนังสือ
Book Review

โดย

พิมล เมฆสวัสดิ์¹

Pimol Meksawat

แววตา เตชาทวีวรรณ. (2557). **การรู้สารสนเทศสำหรับการเรียบเรียงโครงการ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 140 หน้า. ภาพประกอบ.

¹ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail pimol@swu.ac.th

ตำราหรือหนังสือทางด้านสารสนเทศศาสตร์ในบ้านเรายังมีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่มักจะจำกัดวงแคบในการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษา ด้วยเหตุที่การรู้สารสนเทศเป็นวิชาภาคบังคับของบางสถานศึกษาเท่านั้น จึงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ไม่ค่อยมีผลงานทางสาขานี้ออกมาให้อ่านกันมากนัก นอกจากนี้สารสนเทศในปัจจุบันเปลี่ยนรูปแบบการบันทึกข้อมูลในรูปอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม เมื่อหยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาอ่าน ทำให้ทราบได้ว่านิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีสมัยนี้ควรเรียนรู้อะไรกันบ้างในยุคที่สารสนเทศมีอยู่อย่างมากมายจนเลือกสรรกันแทบไม่ถูก โดยเฉพาะเรื่องทักษะด้านสารสนเทศในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนแบ่งเนื้อหาออกเป็น 9 บท ประกอบด้วย

บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ เป็นการอธิบายความหมาย ความสำคัญ และประเภทของสารสนเทศก่อน แล้วปูพื้นฐานเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ซึ่งกลายเป็นทักษะที่จำเป็นของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ไปแล้ว

บทที่ 2 แหล่งสารสนเทศ ในปัจจุบันมีแหล่งสารสนเทศทางกายภาพหลายประเภท ซึ่งหมายรวมทั้งสมุดและอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งสำคัญ ขณะเดียวกันแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตยังจำแนกออกได้หลากหลาย นิสิตนักศึกษาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ว่าแหล่งสารสนเทศใดให้สารสนเทศใด ที่จะช่วยเอื้อประโยชน์แก่การศึกษาค้นคว้าของตนเองอย่างไร

บทที่ 3 กลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศ เมื่อรู้แหล่งแล้วก็ต้องรู้จักวิธีใช้ เริ่มตั้งแต่ผู้สืบค้นต้องมีความรู้เกี่ยวกับคำที่ใช้ในการสืบค้น และเทคนิคการสืบค้นทั้งแบบง่ายและแบบก้าวหน้า โดยมีเป้าหมายให้ได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการและเสียเวลาในการสืบค้นน้อยที่สุด

บทที่ 4 การประเมินสารสนเทศ สารสนเทศจำนวนมากที่ร้ายล่อมและแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง (Misinformation) และวาทะแห่งความเกลียดชัง (Hate speech) ซึ่งเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต เช่นในปัจจุบัน เนื้อหาในบทนี้ทำให้ทุกคนต้องตระหนักถึงการประเมินสารสนเทศก่อนนำไปใช้ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพและใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งการประเมินสามารถกระทำได้โดยการใช้เกณฑ์การประเมินพื้นฐาน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง ความทันต่อเหตุการณ์ ความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง และความครบถ้วน

บทที่ 5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศ ถือว่าเป็นทักษะการใช้ความรู้ระดับสูงที่เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ทักษะดังกล่าวประกอบด้วย การจำแนก การจัดหมวดหมู่ การวิเคราะห์เหตุผล การประยุกต์ และการทำนาย กล่าวคือเมื่อจำแนกประเด็นที่ตรงกับความต้องการและคัดแยกเป็นหมวดหมู่แล้ว ก็นำมาสังเคราะห์ ตีความ และสรุปประเด็นเนื้อหาอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เรียบเรียงในโครงการได้ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

บทที่ 6 กฎหมายและจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ ปัจจุบันเรามีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เพื่อจัดระเบียบไม่ให้เกิดการละเมิดหรืออาชญากรรมในการเข้าถึงและใช้สารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ รวมทั้งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนสัญญาอนุญาตรีเอทีฟคอมมอนส์ ซึ่งเป็นข้อตกลงของผู้สร้างสรรค์ผลงานอนุญาตให้นำผลงานไปใช้ได้ ที่สำคัญยังมีการออกเสียงวรรณกรรมเกิดขึ้นจึงต้องมีโปรแกรมสำหรับการตรวจจับข้อความที่ถูกคัดลอกไปใช้ หรือเรียกได้ว่าเรียนรู้จริยธรรมในการใช้สารสนเทศนั่นเอง

บทที่ 7 การกำหนดหัวข้อและโครงเรื่อง เมื่อรู้จักและเข้าใจวิธีการค้นหาสารสนเทศแล้ว คราวนี้นิสิตนักศึกษาจะเริ่มค้นคว้าหาหัวข้อจากข้อมูลเบื้องต้นในแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ กำหนดชื่อเรื่องที่ไม่กว้างหรือแคบเกินไป สาระจาสารเทศว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ถัดมาจึงกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดขอบเขตของเรื่องที่ต้องการศึกษา แล้วจึงเขียนโครงเรื่อง โดยคัดเลือกหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา นำมาจัดกลุ่มและเรียงลำดับให้สัมพันธ์หรือสอดคล้องกัน

บทที่ 8 การเรียบเรียงโครงงาน ในบทนี้กล่าวถึงลักษณะของโครงงานที่ดี ส่วนประกอบของโครงงาน การอ่านและบันทึกข้อมูล การใช้ภาษา และการพิมพ์โครงงาน โครงงานมีสามประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนประกอบตอนต้น ส่วนเนื้อหา และส่วนประกอบตอนท้าย นอกจากนี้ยังแนะนำวิธีพิมพ์ตัวเล่มโครงงานที่ถูกต้องเป็นระเบียบและสวยงาม

บทที่ 9 การอ้างอิงและบรรณานุกรม อธิบายความหมายและประเภทของการอ้างอิง รวมทั้งเกณฑ์การเขียนการอ้างอิง

แบบและบรรณานุกรมรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งพัฒนามาจากรูปแบบ APA ของสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (American Psychology Association)

ตำราเล่มนี้ไม่เพียงแต่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนำไปใช้เป็นคู่มือการเรียนเท่านั้น แต่นิสิตนักศึกษาทุกสถาบันการศึกษาและนักวิชาการสามารถนำไปใช้ประกอบการเขียนโครงการรวมทั้งรายงานต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก เนื่องจากทักษะการรู้สารสนเทศเป็นทักษะจำเป็นของการเรียนรู้ นอกจากนี้ในแต่ละบทมีคำอธิบายตามลำดับ พร้อมตัวอย่างประกอบที่สามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยาก รวมทั้งแบบฝึกหัดท้ายบทเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้ศึกษาหรืออ่านมาแล้ว สำหรับการสอบทานความเข้าใจ และเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ผู้เรียนสามารถนำไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้อีกด้วย นอกจากนี้บรรณารักษ์และผู้สอนรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสอนได้

.....